

Schoolgids Michaël college

2017-2018

Schoolgids 2017-2018

Het Michaël College: voortgezet vrijeschoolonderwijs voor vwo, havo en mavo

Het Michaël college in Breda verzorgt voortgezet vrijeschoolonderwijs voor vwo, havo en mavo. De school staat open voor leerlingen van alle gezindten en achtergronden.

Het Michaël college is de enige aanbieder van voortgezet vrijeschoolonderwijs in de regio West-Brabant. Het is een kleinschalige school; zij telt nu 326 leerlingen en groeit uit tot maximaal 350 leerlingen.

Het Michaël college is onderdeel van de Scholengemeenschap Breda, en onderdeel van De Campus. De lessen in de hoogste klassen van havo en vwo worden in nauwe samenwerking met Markenhage college en Orion Lyceum uitgevoerd.

In februari 2017 is de nieuwbouw gerealiseerd op het terrein aan de Emerweg in Breda. Daardoor ontstond de Campus met drie (traditionele) 'vernieuwingsscholen' op één terrein. Het Michaël college verzorgt vrijeschoolonderwijs; Markenhage werkt volgens het Dalton-gedachtengoed en het Orion lyceum biedt Pleion-onderwijs.

Het Michaël college ambieert een excellente school voor voortgezet vrijeschoolonderwijs te zijn. Zowel op het gebied van de cognitieve ontwikkeling als dat van de sociale vorming en de persoonlijkheidsontwikkeling wil de school tot de beste scholen van de regio behoren.

Meer informatie over het vrijeschoolonderwijs en de examenresultaten op:
www.michaelcollege.nl.

De schoolgids

De schoolgids informeert leerlingen en ouders over de organisatorische zaken en de keuzes die het Michaël college maakt. Het beoogt een handzaam naslagwerk te zijn, waarin u snel antwoord vindt op actuele vragen over de schoolorganisatie.

Goede communicatie met ouders, leerlingen en andere partners, in en buiten het onderwijs, is voor ons van groot belang. Deze schoolgids heeft als doel deze communicatie te ondersteunen.

Micha Wijngaards
Vestigingsdirecteur Michaël college

1. Voortgezet Vrijeschoolonderwijs

Worden wie je bent

In het vrijeschoolonderwijs ligt de nadruk op een veelzijdige en evenwichtige ontwikkeling van de leerling. De basis van de pedagogie van de vrijeschool is de menskunde zoals die geformuleerd is door Rudolf Steiner (1861-1925). Het onderwijs is erop gericht de leerling zicht en grip te geven op de persoonlijke ontwikkeling. Het doel is dat de leerling zich van zijn idealen bewust kan worden en innerlijk vrij kan streven naar de verwezenlijking daarvan. De individuele ontplooiing kan zo leiden tot een creatieve, oorspronkelijke en verantwoordelijke bijdrage aan de samenleving.

De school is een werkplaats voor cognitieve, sociale en maatschappelijke ontwikkeling; een oefenterrein voor het samenleven. Het is een plaats waar leerlingen 'leren voor het leven'. Onze visie op ontwikkelingsgericht en maatschappelijk relevant onderwijs wordt goed weergegeven in onderstaand citaat:

**"De vraag is niet, wat de mens moet kunnen en weten
teneinde zich in de bestaande sociale orde te kunnen voegen;
maar wel, wat er in aanleg in de mens aanwezig is
en in hem ontwikkeld kan worden.
Pas dan kan de opgroeiende generatie, de maatschappij
steeds opnieuw met nieuwe krachten verrijken"
(Rudolf Steiner)**

Leren met hoofd, hart en handen

Het Michaël college verzorgt voortgezet vrijeschoolonderwijs binnen een zesjarig leerplan (curriculum). Het leerplan is gericht op cognitieve ontwikkeling, sociale en maatschappelijke ontwikkeling én individuele ontplooiing (persoonlijkheidsvorming). Het Michaël college streeft naar uitstekende resultaten op alle gebieden, inclusief de examens.

Karakteristiek voor het vrijeschoolonderwijs is de benadering waarbij de hele mens aangesproken wordt. De vrijeschool streeft naar een evenwichtige en geïntegreerde ontwikkeling van het 'denken', het 'voelen' en het 'willen'. Cognitieve, sociaal/maatschappelijke én kunstzinnig/praktische vorming krijgen gelijke aandacht. Het onderwijs richt zich niet alleen op de vorming van het intellect, maar ook op het beleven van de wereld op een kunstzinnige wijze en op de vorming van de wil, als drijfveer voor het handelen.

De basis voor de brede vorming wordt gelegd door het werken in klassenverband met leeftijdsgenoten. De klas, als sociale eenheid en oefenplaats voor sociale vaardigheden, speelt een centrale rol in de vrijeschoolpedagogie. Leerlingen van verschillende niveaus en met verschillende vaardigheden en competenties, blijven gedurende de eerste jaren bij elkaar in de klas. Er wordt een breed scala aan sociale en maatschappelijke activiteiten aangeboden, waardoor de sociale vorming en persoonlijkheidsvorming geïntensiveerd kan worden gegeven.

2. Een brede school voor vwo, havo en mavo

Het voortgezet vrijeschoolonderwijs wordt ook wel 'de Bovenbouw' genoemd, dit ter onderscheiding van het vrije basisonderwijs, dat wel 'de Onderbouw' wordt genoemd. Vrijescholen tellen de leerjaren 'zoals we dat vroeger gewend waren'. Er zijn twee kleuterklassen, daarna begint het tellen met klas 1 t/m klas 6 (dat is groep 3 t/m groep 8). In het voortgezet vrijeschoolonderwijs tellen we dan gewoon door: van klas 7 (de brugklas) t/m klas 12.

Het voortgezet vrijeschoolonderwijs kent een leerplan van zes schooljaren. Ideaal gezien doorlopen alle leerlingen het hele vrijeschool-programma van klas 7 (de brugklas, het eerste leerjaar) tot en met klas 12.

Het Michaël college streeft naar een leertraject dat alle leerlingen de mogelijkheid geeft een mavo-, een havo- en/of vwo- diploma. Al onze leerlingen krijgen daarnaast een breed vrijeschoolcurriculum aangeboden in de eerste vier jaar. Zij sluiten dit na vier jaar af met examens op mavoniveau. Vanaf het tweede leerjaar wordt een aantal vakken op verschillende niveaus aangeboden (zie pagina 5 en 6).

Na klas 10 stroomt een deel van de leerlingen uit naar het Middelbaar Beroeps Onderwijs (MBO) op een van de Regionale Opleiding Centra (ROC's). Naast het mavodiploma ontvangen deze leerlingen aan het einde van de tiende klas een eindgetuigschrift van de vrijeschool.

Het andere deel stroomt door naar de klassen 11 en 12; naar de Tweede Fase havo of vwo. Het examentraject hiervoor wordt in nauwe samenwerking met de drie Campusscholen verzorgd. Leerlingen volgen een deel van de (examen-)vakken op het Michaël college en een deel op de Campus. Leerlingen van klas 11 en 12 worden ingeschreven op de locatie Markenhage.

Met klas 12 wordt de vrijeschool afgesloten. Leerlingen sluiten af met een eindpresentatie en ontvangen het eindgetuigschrift vrijeschool. De havoleerlingen hebben in klas 12 ook examen gedaan. De meeste vwo-leerlingen volgen aansluitend nog een afsluitend jaar op Markenhage.

3. Aanmelding en aanname van nieuwe leerlingen

a) Aanmeldingsprocedure

In Breda en omstreken bestaat een centrale aanmeldingsprocedure. Na de Open Dagen in januari en februari, vinden de aanmeldingen van leerlingen voor de 7e klas (brugklas) plaats op vaste inschrijfdagen in maart (zie voor volledig overzicht van data en procedure voor de centrale voorlichting en aanmelding, zie: www.vobreda.nl).

Na de aanmelding voor de brugklas van het Michaël college volgt een gesprek met de aannamecommissie. Wij bestuderen het onderwijskundig rapport en vragen informatie op bij de basisschool en/of andere betrokken instanties. Om vast te stellen of de leerling plaatsbaar is, hanteren we de criteria zoals hieronder beschreven. Deze criteria gelden voor alle leerlingen, ook voor leerlingen van regionale vrije basisscholen.

b) Criteria voor inschrijving en aanname Michaël college, voor schooljaar 2017-2018
De definitieve aannameregeling met criteria voor schooljaar 2018-2019 wordt uiterlijk in november 2017 vastgesteld en bekend gemaakt via www.michaelcollege.nl.

1) Kiezen voor voortgezet vrijeschoolonderwijs

Uitgangspunt is dat we met leerlingen en ouders willen werken die weten wat de vrijeschool te bieden heeft en hiervoor ook uitdrukkelijk kiezen. Basis criterium voor toelating is dan ook het 'passen binnen de werkwijze van het vrijeschoolonderwijs'. Het gaat hierbij om individuele aanspreekbaarheid op gedrag; ook los van de dwang van genormeerde cijferdoelen kunnen en willen presteren; een open houding tot kunstzinnige leerstofverwerking en zich willen/kunnen voegen binnen het intensieve groepsproces van een vaste jaargroep voor langere tijd. Een leerling moet in zekere mate beschikken over zaken die in het vrijeschoolonderwijs van belang zijn zoals: motivatie, creativiteit, zelfstandigheid, communicatieve- en sociale- vaardigheden. De leerling moet voldoende steun hebben aan de (beperkte) ondersteuning, die wij als school kunnen bieden (zie ook de ondersteuningsparagraaf en het schoolondersteuningsplan).

2) Advies basisschool

Wij kunnen leerlingen aannemen van wie op grond van de prestaties op de basisschool blijkt dat zij op vwo- of havo- niveau kunnen functioneren. Ook leerlingen die in staat worden geacht binnen vier jaar een mavo-diploma te halen zijn plaatsbaar. Leerlingen met een vmbo-tl advies moeten aantoonbaar beschikken over een goede werkhouding en concentratievermogen, aangezien het tempo in een heterogene groep hoger ligt. Er is een volledig onderwijskundig rapport waaruit dit blijkt en de basisschool geeft in dit onderwijskundig rapport een advies vwo, havo of mavo.

Samenvatting criteria voor aanmelding

Een leerling kan worden aangemeld indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1) er is een positieve en bewuste keuze voor het voortgezet vrijeschoolonderwijs;
- 2) het advies van de basisschool is vwo, havo of mavo.

Toelating kan gebonden zijn aan de grootte van de klas (max. 30 leerlingen per klas). Als een leerling toegelaten is, wordt hij/zij in één van de brugklassen (7e klassen) geplaatst. De school streeft hierbij naar een evenwichtige verdeling naar woonplaats, geslacht en niveau-advies. De aannamescommissie bepaalt de klassenindeling in overleg met de mentoren van de zevende klassen. Over deze indeling kan niet worden gereclameerd. Het Michaël college heeft een eigen aannamescommissie. Deze commissie spreekt met alle aangemelde leerlingen en de ouders. Voor het aanmelden van een leerling voor een hogere klas dient een afspraak gemaakt te worden met de aannamescommissie.

c) Aanmelding en aanname van nieuwe leerlingen voor schooljaar 2018-2019

Met ingang van schooljaar 2014-2015 geldt voor het Michaël college een maximum instroom. Er kunnen jaarlijks slechts 90 leerlingen in de brugklassen (7^e klassen) worden toegelaten. Als er meer dan 90 'plaatsbare leerlingen' zijn, wordt er geloot. Binnen Breda wordt gegarandeerd dat leerlingen, die worden uitgeloot, in ieder geval geplaatst worden op de school van tweede of derde keuze.

4. De inrichting van het onderwijs

Soorten lessen: periodes, bloklessen en vaklessen

Het vrijeschoolonderwijs wordt gegeven in verschillende werkvormen. In klas zeven tot en met tien begint de schooldag met periodeonderwijs. Periodeonderwijs is thematisch onderwijs dat in blokken van drie weken wordt aangeboden. Vier dagen per week worden de eerste twee lessen hiervoor gebruikt. Een drieweekse periode omvat 24 contacturen.

Elke periode staat in het teken van een specifiek vak zoals wiskunde, natuurkunde, scheikunde, biologie, aardrijkskunde, geschiedenis, maatschappijleer, economie, Nederlands, kunstgeschiedenis, toneel en in hogere klassen ook muziekgeschiedenis en filosofie. Dit vak staat dan gedurende drie weken centraal. De thema's en de werkwijzen zijn afgestemd op de ontwikkelingsfase van de leerling. De vragen en interesses van leerlingen en leraren vormen de basis voor een persoonlijke verbinding met de leerstof. Dankzij deze aanpak kan inhoudelijke verdieping en persoonlijke ontwikkeling plaatsvinden.

Na het periodeonderwijs volgen de vaklessen en het kunst- en praktijk onderwijs.

Alle (examen-)vakken worden ook aangeboden in vaklessen, meestal twee lessen per week. Hier wordt gewerkt met lesmethodes (boeken en digitale methodes) die overal in het voortgezet onderwijs worden gebruikt.

Het kunst- en praktijk onderwijs wordt aangeboden in zogenaamde bloklessen, dat zijn dubbele lessen. Alle klassen hebben twee blokken, dus vier lesuur per week, bloklessen. Door de jaren heen wordt een groot aantal verschillende vakken aangeboden, onder andere: schoenmaken, koper slaan, smeden, fietstechniek, beeldhouwen, leer bewerken, tekenen, schilderen en toneel. In de twaalfde klas wordt binnen het kunstzinnig onderwijs, in 'ateliers' gewerkt, waarbij ruimte is voor individuele keuzes van leerlingen.

Heterogene klassen in klas 7 en 8 (middenbouw)

In het voortgezet vrijeschoolonderwijs is het klassenverband van groot belang. De lesstof is immers ontwikkelingsstof en sluit aan bij de ontwikkelingsfase van de leerling. De ontwikkelingsfasen en de ontwikkelingsvragen die daarbij horen, zijn niet afhankelijk van het cognitieve niveau van de leerling of van het advies van de basisschool. Of een leerling nu een vwo- of een mavoadvies heeft gekregen: de puberteit slaat op dezelfde leeftijd toe. Dat betekent dat een groot aantal vakken klassikaal wordt aangeboden, dus aan alle leerlingen van de klas. De klassen zijn dus 'heterogeen'. Wij menen dat dit van groot belang is. Juist door deze heterogeniteit, en dus het feit dat er zo veel verschillen in de groep zijn, kan de klas werkelijk een 'oefenplaats voor het leven' zijn.

Het zijn met name de lessen die zich richten op de sociale en persoonlijke ontwikkeling van de leerling die klassikaal worden aangeboden. Dit geldt voor alle lessen in klas 7 en in klas 8 voor een aantal bloklessen en levensbeschouwing, gymnastiek, muziek, koor en het mentoruur. Binnen deze lessen kan wel worden gedifferentieerd. Bij de uitwerking van thema's in het periodeonderwijs bijvoorbeeld, worden ook opdrachten met verschillende moeilijkheidsgraden aangeboden. Vanaf klas 9 zijn alleen de bloklessen en koor heterogeen.

Werken op niveau

In de zevende klas worden leerlingen ook in de vaklessen nog niet in niveaugroepen ingedeeld. Dat gebeurt wel vanaf klas 8. In klas 7 is er wel een 'Plusklas' voor leerlingen die een extra uitdaging aankunnen (zie pagina 6).

Aan het eind van de zevende klas wordt vastgesteld in welke niveaugroep de leerling het best tot zijn recht komt. Vanaf het tweede leerjaar (klas 8) worden de vakken wiskunde, Nederlands, Engels, Duits en Frans in niveaugroepen aangeboden. De laatste drie vakken noemen we ook wel de Moderne Vreemde Talen (MVT).

In groep 1 wordt onder andere gewerkt met kleine stapjes, er wordt samen nagekeken, er is meer variatie in werkvormen. Er wordt gewerkt op mavo-niveau.

In groep 2 wordt de leerling geacht zelfstandiger te kunnen werken, zelf vragen te stellen en is er meer huiswerk. Er wordt gewerkt op havo/vwo-niveau.

Het is mogelijk dat een leerling voor Nederlands, wiskunde of de MVT in verschillende niveaugroepen werkt.

Vanaf het derde leerjaar (klas 9) is er een mavo-examenroute en een havo-vwo-examenroute en wordt het heterogene klassenverband losgelaten. Vrijwel alle examengerichte vaklessen worden dan in niveaugroepen aangeboden. Naast bovengenoemde vakken zijn dat: geschiedenis, maatschappijleer-2, nask-1 en biologie. en economie. Leerlingen kunnen, afhankelijk van hun examenroute een aantal vakken kiezen. Uit de vakken biologie, Frans, geschiedenis, Nask-1, MI-2 en Duits kunnen er maximaal drie worden gekozen. Zie de 'Regeling keuzevakken' op de website.

Plaatsing in en wijziging van niveaugroep is een besluit van de docentenvergadering. Basis hiervoor zijn de studieresultaten in samenhang met de inzet en werkhouding. De richtlijnen zijn opgenomen in de 'Overgangsregeling en de niveaugroep-regeling van het Michaël college' (zie website).

Plusklas

Het plusprogramma is bedoeld voor de leerlingen in de eerste twee leerjaren, de klassen 7 en 8. Het geeft hen een extra cognitieve uitdaging. Het programma start na het eerste tussenrapport.

Leerlingen kunnen deelnemen als uit het rapport blijkt dat ze in alle vakken makkelijk meekunnen en goede cijfers halen. De mentor geeft een indicatie waaruit moet blijken dat de betreffende leerling met goed gevolg aan het plusprogramma kan deelnemen en daarnaast de resultaten bij de overige vakken op peil kan houden. Als dit niet het geval blijkt bij volgende rapporten, vervalt het recht om aan het plusprogramma deel te nemen.

Het programma is thematisch en modulair opgebouwd. Het zijn vakken (of invalshoeken binnen vakken) die niet in het regulier vrijeschool-programma opgenomen zijn. Zelfstandig en samenwerkend leren staan voorop. Leerlingen worden uitgedaagd zelf onder begeleiding onderzoek te verrichten en leren ook zelf keuzes te maken die voor het leerproces relevant zijn. Daarnaast worden mogelijk 'kennismakingen met taal en cultuur' aangeboden in meer traditionele vormen.

De plusklasuren vinden plaats binnen de reguliere schooltijd. Het betreft twee lessen per week. Dat betekent dat deze leerlingen twee lessen uit het reguliere lesprogramma niet volgen. Aan het einde van elke module volgt een beoordeling en aan het einde van het schooljaar een certificaat of vermelding in de rapportage. Alle details staan in de 'Plusklasregeling' op onze website.

Werkweken

De werkweken vinden plaats aan het begin van het schooljaar. Mentoren en leerlingen krijgen door deze intensieve week de kans het sociaal proces (dat het leven op school, in de klas, óók is) beter te begrijpen en vorm en richting te geven. Het is een goede voorbereiding op een jaar lang samen leren en samenwerken. De inhoud van de werkweken is afgestemd op de leeftijdsfase. De werkweken worden bekostigd uit de (vrijwillige) ouderbijdragen, er worden hiervoor geen aparte bijdragen geïnd. Alleen voor de afsluitende kunstreis in klas 12 zijn aanvullende kosten te voorzien.

7e klas: boerderij. De leerlingen maken kennis met en ervaren het werk in en rond een (biologisch- dynamisch) boerenbedrijf.

8e klas: bosbouw. De leerlingen maken kennis met de zorg om het bos (planten, rooien en houthakken).

9e klas: survival. De leerlingen ervaren in de Ardennen hun (fysieke) grenzen tijdens het klimmen en dalen van overnachting naar overnachting.

10e klas: dienstverlening en sociaal werk. De leerlingen verrichten werk in instellingen voor lichamelijk en verstandelijk beperkten. Zij leren te werken ten behoeve van een ander.

11e klas: de weg naar binnen. Tijdens een week in Zeeland wordt op kunstzinnige manier individueel gewerkt aan deze weg, om vervolgens met elkaar over het werk in gesprek te komen.

12e klas: kunstreis. De leerlingen maken een negendaagse culturele reis naar Barcelona ter ondersteuning van het atelier en hun eindwerkstuk. Daarnaast wordt de periode kunstgeschiedenis over de twintigste eeuw door deze kunstreis verdiept. Er wordt naast het bezoeken van musea ook kunstzinnig gewerkt. Aan deze werkweek zijn voor de ouders en/of leerlingen extra kosten verbonden. In 2016-2017 bedroegen deze kosten € 375,-.

Het stage programma

Vanaf de negende klas (het derde leerjaar) lopen alle leerlingen jaarlijks twee weken stage. Deze stages bevorderen de uiteenzetting met en invoeging in onze samenleving. De stages sluiten aan bij de leerstof en ontwikkelingsfase van de leerlingen. Dit betekent dat alle leerlingen vanaf het derde leerjaar jaarlijks minimaal 72 uur stage lopen (naast de voorbereiding, reflectie, nabespreking en presentaties). Binnen de vrijescholen bestaat dit programma nu al bijna 30 jaar. In afgeslankte vorm wordt dit programma op alle scholen voor voortgezet onderwijs als 'maatschappelijke stage' aangeboden.

9e klas: winkelstage

De leerlingen werken in een kleine overzichtelijke winkel. De wereld van de detailhandel is natuurlijk al bekend, maar nu beleven leerlingen dit 'vanaf de andere kant van de toonbank', vanuit de positie van medewerker en/of verkoper.

10e klas: sociale stage

De leerlingen werken in de zorgsector, in instellingen voor lichamelijk of verstandelijk gehandicapten; scholen, kinderdagverblijven, zorgboerderijen etc. De stap naar een dergelijke instelling is groter dan de voorgaande; er zijn meer "drempels" te overwinnen. Er wordt kennis gemaakt met de wereld waar mensen van elkaar afhankelijk zijn. De werkweek in Polen is inhoudelijk gekoppeld aan deze stage.

11^e klas: ideële stage

De leerlingen werken in een ideële organisatie en maken kennis met maatschappelijke problemen rondom facetten als ecologie, mensenrechten, derde wereldproblematiek, vluchtelingenproblematiek etc.

12e klas: verzelfstandiging, individualisering

De leerling kiest zelf een stageplaats. De stageplek moet mogelijkheden bieden tot onderzoek in het kader van het eindwerkstuk.

Leerlingenraad

Het Michaël college heeft een actieve leerlingenraad. Twee leerlingen van elke klas (vanaf klas 8) hebben zitting in deze raad. De raad wordt begeleid door een docent. Er is geregeld overleg met de locatiedirecteur. De leerlingenraad was in de afgelopen jaren onder andere actief betrokken bij de sollicitatieprocedures en het opstellen van de huisregels. Zij organiseren ook jaarlijks een schoolfeest.

Jaarfeesten

Op de vrijeschool spelen de jaarfeesten een belangrijke rol. Deze feesten zijn op te vatten als momenten van verdieping en bewustwording. Elk jaar opnieuw zoeken de docenten voor de jaarfeesten Michaël, St. Nicolaas, Kerstmis en St. Jan een passende invulling.

Het eindwerkstuk

In het laatste jaar van het vrijeschoolonderwijs werken de leerlingen gedurende een heel jaar aan een eigen individueel afsluitingsproject: het eindwerkstuk. Het eindwerkstuk is te beschouwen als een 'meesterproef'. Dat is een afsluiting van de leertijd, waarin de leerling laat zien wat hij/zij vermag. Hierbij toont de leerling over welke kennis, vaardigheden en attitudes hij/zij beschikt aan het einde van de vrijeschoolleertijd. De keuze van het onderwerp is vrij. Het onderwerp wordt theoretisch en kunstzinnig uitgewerkt. Er wordt gewerkt aan de hand van een zelf ontwikkelde onderzoeksopzet. De leerlingen worden intensief (tweewekelijks voortgangsgesprek) begeleid door een leerkracht. Het onderzoek vindt zijn neerslag in een geschreven verslag. Er wordt door de leerling een openbare presentatie van 30 minuten gehouden voor een volle zaal. Alle presentaties van een klas vinden in een weekeinde plaats. Tijdens dit weekeinde is er ook een tentoonstelling waarop al het werk (schriftelijk, materieel en digitaal) wordt getoond. De eindwerkstukken maken ook onderdeel uit van de examens op vwo en havo. In het examenreglement is de naam hiervoor "profielwerkstuk". Het eindwerkstuk op de vrijescholen is hiervan een meer uitgebreide versie.

5. Rapportage, overgang en examens

De hieronder beschreven rapportages worden schriftelijk verstrekt aan de leerlingen. Ouders tekenen voor gezien en retourneren de rapportmappen aan de school. Ouders/verzorgers en leerlingen kunnen alle onderstaande rapportages online bekijken via het programma Magister. Zij ontvangen hiervoor een inlognaam en wachtwoord.

Het Michaël college informeert de 'ketenpartners' over de vorderingen van de leerlingen. Dit betreft de basisscholen waarvan de leerlingen afkomstig zijn en eventueel de scholen voor VO (bij tussentijdse instroom). Het Michaël college stuurt in de eerste twee leerjaren alle rapportages toe aan de aanleverende scholen. Alle basisscholen ontvangen ook een bericht van afsluiting van de studie na het behalen van een examen.

Tussenrapporten

Twee keer per jaar (rond Kerst en rond Pasen) wordt aan de leerlingen een tussenrapport meegegeven. Hierin wordt per vak een overzicht gegeven van de vorderingen, inzet in de les, huiswerk en het resultaat in deze rapportperiode. Naar aanleiding van beide tussenrapporten kunnen ouders zich inschrijven voor een rapportgesprek met docenten en mentoren.

Jaargetuigschrift (eindrapport)

Aan het einde van het schooljaar ontvangt de leerling een eindrapport: het jaargetuigschrift. Hierin wordt, naast de rapportcijfers per vak, de ontwikkeling van de leerling over het hele jaar gezien voor de periodevakken in tekst beschreven. Op basis van dit rapport wordt ook vastgesteld of de leerling kan worden bevorderd naar de volgende klas. In het jaargetuigschrift kunnen ook portfolio's en/of portfoliocertificaten zijn opgenomen (zie eindgetuigschrift).

Overgangsregeling

Het lerarencollege bepaalt in de rapport- en overgangsvergadering of de leerling naar het volgende leerjaar bevorderd kan worden. Richtlijn daarbij vormt de overgangsregeling, waarin aangeven is welke vorderingen de leerling gemaakt dient te hebben om naar het volgende leerjaar te kunnen gaan. Deze eisen liggen zowel op het cognitieve gebied, de cijfers voor de leervakken, als op het gebied van de studievaardigheden en inzet en motivatie. Voor de volledige actuele overgangsregeling zie de website.

Examenvoortgangsrapporten

Naast de gewone rapporten ontvangen de leerlingen in de examentrajecten (mavo, havo en vwo) zogenaamde PTA-rapportages (Programma van Toetsing en Afsluiting) ofwel examenvoortgangsrapportages. De leerlingen van klas 9 ontvangen drie maal per jaar een PTA-rapportage samen met het reguliere rapport. Dit dient om ouder en kind te informeren over behaalde resultaten voor het mavo-examen. In klas 10 gebeurt dat twee maal. Leerlingen van de klassen 11 en 12 krijgen na iedere toets-week via Markenhage een havo- of vwo-voortgangsrapportage. De actuele PTA-rapportages zijn ook via Magister inzichtelijk voor leerlingen en ouders.

Het eindgetuigschrift

Het eindgetuigschrift is een officieel document dat aan alle leerlingen die hun vrijeschoolloopbaan hebben voltooid wordt uitgereikt. Dat kan aan het einde van klas 10 zijn, voor diegenen die na klas 10 doorstromen naar het Middelbaar Beroeps Onderwijs aan de ROC's, of aan het einde van de 12^e klas voor diegenen die alle vrijeschoolklassen hebben doorlopen. Het getuigschrift wordt uitgereikt conform het reglement van de landelijke Vereniging van vrijescholen.

In het eindgetuigschrift voor klas 12 is in een karakterschets opgenomen en wordt de persoonlijke ontwikkeling van de leerling beschreven. Daarnaast is er een korte beoordeling van de ontwikkeling per vak en een uitgebreide beoordeling van het eindwerkstuk en de eindpresentatie. Het eindgetuigschrift voor klas 10 omvat een competentieprofiel voor de leerling en een korte beoordeling van de ontwikkeling per vak. In het eindgetuigschrift zijn ook portfolio's en/of portfoliocertificaten opgenomen (zie 'Portfolio's en certificaten').

Portfolio's en certificaten

Leerlingen leren op school meer dan in een rapport of diploma uitgedrukt wordt. Portfolio's zijn ontworpen om specifieke prestaties van leerlingen te documenteren. Op deze wijze wordt een breder scala van leeropbrengsten (niet alleen kennis, maar ook vaardigheden en houding) aantoonbaar en inzichtelijk gemaakt. Het Michaël college ontwikkelt het werken met portfolio's om zoveel mogelijk leeropbrengsten, van formeel en informeel leren, bewust en zichtbaar te maken. Portfolio's vormen een aanvulling op de jaargetuigschriften en het eindgetuigschrift. Leerlingen kunnen zich hierdoor bij een vervolgopleiding of potentiële werkgever beter presenteren. Momenteel (2017-2018) hanteren we portfolio's voor de stages, de kunstvakken, de Plusklas en een uitzonderlijke prestatie.

6. Examenwegen en opbrengsten

Examenwegen

Het Michaël college streeft naar excellente examenresultaten en een optimale voorbereiding op het vervolgonderwijs. Daarnaast is zij als vrijeschool gericht op een brede algemene, sociale en persoonlijke ontwikkeling.

Wij willen zoveel mogelijk leerlingen de kans bieden om het totale vrijeschool leerplan te volgen. Daarnaast vinden we het belangrijk dat onze leerlingen ook een diploma kunnen halen, dat past bij hun individuele mogelijkheden. We bieden daarom twee verschillende trajecten aan: het mavo-traject voor alle leerlingen tot en met klas 10 en het havo/vwo- traject voor leerlingen in klas 11 en 12.

Na vier jaar (in klas 10) worden nemen alle leerlingen deel aan het mavo-examen. Leerlingen die in de voorgaande jaren hebben gewerkt in de niveaugroepen havo of vwo (het havo/vwo traject hebben gevolgd) én het mavo-examen hebben behaald met een gemiddelde van 6,8 of hoger, kunnen deelnemen aan het Campus-examentraject. Zij gaan dan over naar klas 11 en de tweede fase havo of vwo. Voor deze overgang is ook een positief advies van het lerarencollege noodzakelijk.

Vanaf klas 11 is er een nauwe samenwerking met Markenhage en Orion. De havo-leerlingen doen examen in klas 12, het laatste 'vrijeschooljaar'. De meeste vwo-leerlingen volgen na klas 12 nog een examenjaar met uitsluitend examenvakken op Markenhage. Diploma's op mavoniveau geven toegang tot het Middelbaar beroeps onderwijs (aan de ROC's), havo-examens tot het Hoger Beroeps Onderwijs en vwo-examens tot het Wetenschappelijk Onderwijs.

Mavo-examens

Alle leerlingen doen mee aan het mavo-examen en behalen in klas 10 een mavodiploma. Wij streven ernaar dit examentraject zoveel mogelijk in het vrijeschoolleerplan te integreren.

De helft van het examencijfer wordt bepaald door de schoolexamens (SE's) in de 9^e en 10^e klas (3^e en 4^e leerjaar); de andere helft wordt bepaald door het Centraal Examen (CE) aan het einde van het 4^e leerjaar. De beide laatste schooljaren tellen dus mee voor het afsluiten van het examentraject.

De examenstof, die op school wordt getoetst, is vastgelegd in een Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA). De leerlingen krijgen dit in het begin van het schooljaar, voor 1 oktober, uitgereikt. De PTA's en het examenreglement zijn ook voor de ouders/verzorgers via de website in te zien.

De 2^e fase: het Campus examentraject

Het programma in de klassen 11 en 12 wordt in nauwe samenwerking met het Markenhage college en Orion Lyceum ingevuld. Ook in het 2^e-fase-programma streven we naar een optimaal evenwicht tussen ontwikkelingsgerichte lesstof en de examenvoorbereiding. In de klassen 11 en 12 zijn alleen leerlingen opgenomen die havo of vwo traject in samenwerking met de campusscholen volgen. Een ander deel van de leerlingen is na klas 10 naar het Middelbaar Beroepsonderwijs doorgestroomd.

Het havo-/vwo-traject op het Michaël college en de Campus

Ook het havo- en vwo-examen bestaat uit twee gedeelten: het schoolexamen en het Centraal Schriftelijk Examen (CSE). Ook hier zijn PTA's van toepassing, die jaarlijks in oktober worden vastgelegd.

De Tweede Fase kent een gemeenschappelijk deel dat door alle leerlingen gevolgd wordt en daarnaast de volgende vier profielen die allemaal worden aangeboden:

- Cultuur en Maatschappij (CM)
- Cultuur en Economie (EM)
- Natuur en Gezondheid (NG)
- Natuur en Techniek (NT)

De leerlingen volgen een deel van de examenvakken uit het gemeenschappelijk deel op het Michaël college. Het gaat dan om de vakken ANW (Algemene Natuur Wetenschappen), CKV (Cultureel Kunstzinnige Vorming), maatschappijleer-1 en Nederlands. Ook volgen de leerlingen hier het gezamenlijke periodeonderwijs, de kunst- en praktijkvakken, de werkweken en de stages. De overige vakken uit het gemeenschappelijk deel en de vakken uit het profieldeel volgen de leerlingen op de Campus.

Opbrengsten: in-, door- en uitstroomgegevens en examenresultaten

Instroom: Het Michaël college telde op 1 oktober 2016 in totaal 325 leerlingen. Waarvan 295 in de klassen 7 t/m 10 en 30 in het Michaël-Markenhage-examentraject in de klassen 11 en 12.

De school groeit jaarlijks met 5 tot 10%. In schooljaar 2017-2018 zijn 93 nieuwe leerlingen ingestroomd, waarvan 88 leerlingen in de brugklas (klas 7).

Het Michaël college heeft op 1 oktober 2017 naar verwachting in totaal ongeveer 355 leerlingen, waarvan 316 in de klassen 7 t/m 10 en 39 in het Michaël-Markenhage-examentraject (klassen 11 en 12).

Ongeveer 44 % van de leerlingen is afkomstig uit de gemeente Breda en 56 % uit de omliggende gemeenten. Ongeveer 28% van de leerlingen is afkomstig van een vrije basisschool en 72% van andere basisscholen. Van de leerlingen die instromen in de brugklas krijgt jaarlijks ongeveer 60% een advies mavo en 40% een advies havo/vwo.

Het aantal zorgleerlingen in 2016-2017, bedroeg 10, waarvan 8 voor LWOO (Leerweg Ondersteuning) en 2 met een leerlinggebonden-financiering (LGF).

Doorstroom en tussentijdse uit- en instroom

Eind schooljaar 2016-2017 waren er in totaal 324 leerlingen, waarvan 29 in de klassen 11 en 12 in het examentraject Michaël-Markenhage.

Onderstaande percentages zijn berekend over de klassen 7 t/m 10, dus over 295 leerlingen.

Tussentijdse uitstroom: Er zijn in schooljaar 2016-2017 in totaal 12 leerlingen naar een andere school vertrokken (4%). Zes van hen uit de 7e klas, vijf uit de 8e klas en één uit de 10e klas. Allen zijn op andere scholen aangenomen, op gelijk of lager niveau.

Tussentijdse instroom. Tussen 1 oktober 2016 en 31 juli 2017 zijn 3 leerlingen tussentijds ingestroomd (1%). Alle drie leerlingen in klas 7.

Zittenblijven (doubleren) willen we zoveel mogelijk voorkomen, met name in de Middenbouw (klassen 7 en 8). In het totaal zijn aan het einde van schooljaar 2016-2017 zeven leerlingen 'blijven zitten' (2,3%). Drie leerlingen in klas 7, drie leerlingen in klas 8 en één leerling in klas 10.

Examenresultaten

In de laatste drie examenjaren (2015 t/m 2017) slaagden 162 van de 167 leerlingen, die opgingen voor het vmbo-examen (97%).

Er is slechts "een gering verschil" tussen de cijfers bij de Centrale Examens (CE) en de schoolexamens (SE). Dat is volgens de inspectie een verschil kleiner of gelijk aan 0,5 punten gemiddeld en dat is de beste categorie. De examencijfers liggen ver boven het landelijk gemiddelde. De opbrengsten zijn zichtbaar via de website van de onderwijsinspectie: www.onderwijsinspectie.nl.

De havo en vwo leerlingen volgden het Michaël-Markenhage examentraject. In de laatste drie jaren slaagden 90% van de vwo leerlingen in dit traject en 96% van de havo leerlingen.

Examenresultaten 2015-2017

	2017	Gemiddelde 2015-2017
mavo	97 %	97 %

Uitstroom na vmbo-examens

Van de 167 leerlingen, die tussen 2015-2017 vmbo-examen hebben gedaan en in Nederland verder studeerden zijn er 117 (70%) naar het MBO doorgestroomd, 38 naar de havo (23%) en 12 (7%) naar het vwo gegaan.

Kwaliteitszorg

Algemeen

Het beleid van de school ligt vast in het schoolplan 2013-2017 en is uitgewerkt in 'activiteitenplannen', dat zijn plannen per schooljaar (actueel is 2017-2018). Het schoolplan is tot stand gekomen in samenspraak met alle betrokkenen: personeel, ouders en leerlingen. De activiteitenplannen worden jaarlijks geëvalueerd met alle uitvoerenden. Op basis van die evaluaties en toetsing (o.a. aan het schoolplan) worden nieuwe activiteitenplannen opgesteld. Alle documenten en regelingen zijn via www.michaelcollege.nl opvraagbaar.

Opbrengsten

De onderwijsopbrengsten worden jaarlijks geanalyseerd en beoordeeld binnen de schoolleiding. De resultaten en analyses worden gecommuniceerd met alle docenten via de algemene personeelsvergadering en via de secties. Indien noodzakelijk of gewenst wordt in overleg bijgestuurd of geïntervenieerd. De opbrengsten zijn de laatste jaren in alle opzichten uitstekend. De opbrengsten zijn zichtbaar via de website van de onderwijsinspectie: www.onderwijsinspectie.nl.

De school gebruikt een aantal externe toetsen en testen ter borging van de kwaliteit van het onderwijs. Een belangrijk instrument is het 'Cito-volgsysteem 0,1,2,3'. Dit is van schooljaar 2012-2013 tot en met 2014-2015 gehanteerd in de klassen 7 t/m 9. De toetsen worden gebruikt om de opbrengsten van ons onderwijs te kunnen vergelijken met landelijk scores en om onze eigen beoordelingen (proefwerken, rapportcijfers) met de cito gegevens te kunnen vergelijken. Op deze manier willen we de beide beoordelingssystemen ijk en waarderen.

Na de proefperiode van drie jaar, van 2012 t/m 2014, bleek dat het cito-volgsysteem geen grote meerwaarde opleverde bij de ondersteuning van ons onderwijsproces. De cito resultaten kwamen in hoge mate overeen met de inzichten die onze eigen toetsen, observaties en leerling-besprekingen ons bieden. Daarnaast bleek dat de opbrengsten in termen van leerwinst in alle klassen boven de landelijke gemiddelde (benchmark van cito) lagen en er dus geen reden bestond tot bijstelling van programma's, lessentabellen leerplannen, methodes en werkwijzen. Aangezien het uitvoeren en analyseren van de toetsen uit het cito-volgsysteem wel een grote inspanning vroeg – voor docenten en leerlingen – en het grote verwachtingen, die niet ingelost werden, schiep bij leerlingen en ouders, hebben we ervan afgezien om het werken met dit complete volgsysteem te continueren. Met ingang van schooljaar 2015-2016 nemen we uitsluitend de Cito-0-toets af aan het begin van het eerste leerjaar (klas 7) en eind klas 8 de Cito-2-toets.

Afstemming van toetsen en werkniveaus binnen het Michaël-Campus examentraject (Campus-traject) vindt plaats door periodiek overleg van docenten op sectieniveau onder verantwoordelijkheid van de Bovenbouwcoördinator.

In het eerste leerjaar wordt de drempeltoets afgenomen om leerachterstanden vast te stellen – indien de basisschool dit nog niet heeft gedaan. Er wordt gescreend op dyslexie. Via de ondersteuningscoördinator en RT kunnen eerdere diagnostische instrumenten worden ingezet. Op basis daarvan wordt ondersteuning of RT ingericht en aangeboden.

Personeel

De school maakt gebruik van het kwaliteitszorgsysteem van de stichting SKVOB e.o., het bevoegd gezag waaronder zij valt. Daarin is o.a. de gesprekscyclus (functionerings- en beoordelingsgesprekken) opgenomen en een systeem van interne audits.

Externe verantwoording

De school neemt deel aan 'Vensters voor verantwoording'. In dit kader worden jaarlijks tevredenheidsonderzoeken onder ouders en leerlingen afgenomen. 'Vensters' is te benaderen via: www.schoolvo.nl.

Interne verantwoording

Er is een actieve oudervereniging, de VOBW en een klassenouderoverleg. De schoolleiding van het Michaël college neemt deel aan de besprekingen van het bestuur van de VOBW en het klassenouderoverleg. Er is een actieve leerlingenraad.

7. Passend onderwijs en leerlingondersteuning

1) Passend Onderwijs en het Regionaal Samenwerkingsverband Breda e.o.

In 2014 is 'passend onderwijs' ingevoerd. Door aanpassing van wetgeving worden bestaande schotten tussen voortgezet en voortgezet speciaal onderwijs weggehaald. Hierdoor krijgen alle scholen meer mogelijkheden om een passende plaats aan iedere leerling te bieden. En is een leerling met een beperking niet altijd aangewezen op voortgezet speciaal onderwijs, maar kan hij of zij ook in het regulier onderwijs een plaatsje krijgen.

Om 'passend onderwijs' te realiseren, zijn scholen verplicht aangesloten bij zogenoemde regionale samenwerkingsverbanden. In onze regio is dat het regionaal samenwerkingsverband Breda en omgeving (RSV Breda eo). De scholen van RSV Breda eo hebben met elkaar afspraken gemaakt over de manier waarop de aangemelde leerlingen 'passend' onderwijs ontvangen. Bij voorkeur op de school waar de leerling zich wil inschrijven/ingeschreven staat, maar als dat niet mogelijk is kan een leerling ook worden geplaatst in het speciaal onderwijs. Voor plaatsing in het speciaal onderwijs is een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) nodig van het samenwerkingsverband. Zolang die toelaatbaarheidsverklaring niet is afgegeven, blijft de leerling op zijn school onderwijs volgen. Er is door het samenwerkingsverband ook een bovenscholse voorziening ingericht, waar een leerling tijdelijk geplaatst kan worden: dat is de rebound. Deze rebound is te beschouwen als een verlengstuk van iedere aangesloten school. Een school kan een leerling voor een periode van maximaal 13 weken een aangepast programma laten volgen in een reboundlocatie.

Het RSV Breda eo heeft ook een medezeggenschapsorgaan: de ondersteuningsplanraad. Deze OPR bestaat uit teamleden, ouders en leerlingen van de aangesloten scholen. De OPR vergadert 4 à 5 maal per jaar over alle zaken die het samenwerkingsverband aangaan.

De afspraken binnen RSV Breda eo staan in het ondersteuningsplan. Dat is te downloaden vanaf de website www.rsvbreda.nl. Daar vindt u ook alle overige relevante informatie over 'passend' onderwijs in onze regio, over de OPR en over alle deelnemende scholen.

2) De plaats van de Ondersteuning op het Michaël college

Het Michaël college streeft ernaar de juiste voorwaarden te scheppen voor de ontwikkeling van elke leerling en elke leerling toe te leiden tot een diplomering die aansluit bij zijn/haar mogelijkheden en aspiraties. Het vrijeschoolleerplan en de vrijeschoolpedagogie vormen hiervoor de basis.

Drie niveaus van ondersteuning: drie ondersteuningslijnen

1^e lijn:

Docenten zijn primair verantwoordelijk voor het onderwijsproces in de klas. Daarnaast zijn zij de eersten die leerproblemen en problemen op het sociaal-emotionele gebied signaleren. Zij geven zo mogelijk direct zelf adequate hulp en ondersteuning. In zaken die meer specifieke ondersteuning vragen, schakelen zij de **mentor** of de **afdelingscoördinator** in.

Mentoren nemen een specifieke plaats in binnen het vrijeschoolonderwijs. Zij zijn de contactpersonen tussen de school enerzijds en de leerlingen en ouders anderzijds. Elke mentor draagt de verantwoordelijkheid voor de communicatie tussen school en leerlingen/ouders over zaken die de klas betreffen. De mentor bewaakt de resultaten en het welbevinden van de klas en de individuele leerlingen hierbinnen en communiceert hierover met de school (-leiding) en de leerlingen en ouders.

Mentoren monitoren de ontwikkeling van de leerling in bredere zin; de ontwikkeling van het denken, voelen en willen. Het gaat dus om vorderingen op cognitief én op sociaal gebied en de ontwikkelingen met betrekking tot de persoonlijkheidsvorming. Mentoren bereiden rapportbesprekingen en klassen- en kinder- besprekingen voor en voeren hierover indien nodig gesprekken met ouders en leerlingen. De mentoren zijn het eerste aanspreekpunt voor leerlingen, ouders en leerkrachten.

Als een leerling ondersteuning behoeft die de mogelijkheden van de individuele docent en mentor overstijgen, wordt dit in het geval van leerproblematiek direct gemeld aan de ondersteuningscoördinator. In het geval van sociaal-emotionele problematiek of gedragsproblematiek wordt dit gemeld aan de afdelingscoördinator.

De **afdelingscoördinator** is verantwoordelijk voor het reilen en zeilen binnen zijn/haar afdeling: de middenbouw (de klassen 7 en 8) en de bovenbouw (de klassen 9 t/m 12). Dit betreft de onderwijskundige ontwikkeling, de zorg voor het docenten- en mentoren team en de zorg voor de individuele leerlingen (daar waar het de mogelijkheden van de mentor overstijgt).

2^e lijn:

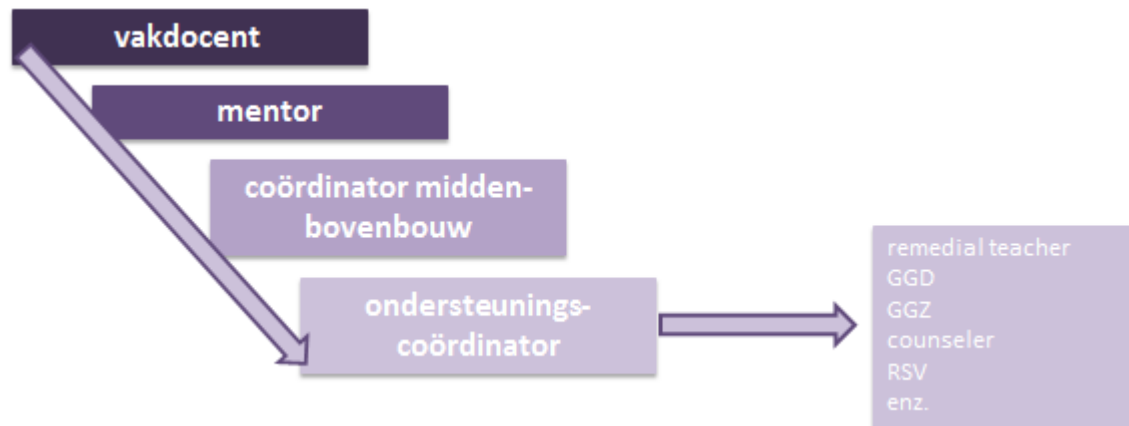
De tweedelijns ondersteuning bestaat uit de specifieke ondersteuning en aandacht die de eerstelijns-ondersteuning overstijgt en die binnen de school wordt aangeboden. Deze ondersteuning wordt gecoördineerd door de **ondersteuningscoördinator**. Mogelijke interne specialismen zijn: remedial teaching, begeleiding op sociaal-emotioneel gebied (voor zover relevant in het kader van het leerproces), faalangstreductietraining, examentraining, sociale vaardigheidstraining.

3^e lijn:

In de derde lijn worden externe specialisten ingeschakeld. Dit gebeurt over het algemeen via het OndersteuningsAdvies Team (OAT) waarin vanuit de school de ondersteuningscoördinator en de afdelingscoördinatoren zitting hebben. Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) speelt een belangrijke rol.

De Ondersteuningscoördinator is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid ten aanzien van specifieke leerlingenondersteuning en voor de communicatie hierover binnen de school en met de ouders. Tevens is deze functionaris het aanspreekpunt bij doorverwijzing naar andersoortige begeleiding (zie illustratie hieronder).

Toelichting zorg tweede en derde lijn :

Remedial Teaching

Wanneer remediale hulp nodig wordt geacht, kan een beroep worden gedaan op de Remedial Teacher. Zij draagt bij aan diagnostisering, stelt handelingsplannen op en voert deze uit. Zij werkt onder verantwoordelijkheid van de ondersteuningscoördinator.

Huiswerkondersteuning

Binnen het mentoraat leren de leerlingen onder andere vaardigheden om te plannen en te studeren. Daar hoort ook huiswerk bij. Huiswerk is niet alleen bedoeld om de leerlingen extra leertijd te geven. Het is een middel om de leerstof te oefenen en te herhalen. Dat sluit aan bij de ontwikkeling die onze leerlingen op hun leeftijd doormaken. Bovendien verstevigt huiswerk het contact tussen de school en de ouders. Zij zien immers waar hun kind mee bezig is. Daarom is huiswerk een verplicht onderdeel van het onderwijsprogramma.

Leerlingen die ondanks de reguliere begeleiding door gebrek aan studievaardigheden in de problemen dreigen te raken, komen in aanmerking voor huiswerkondersteuning. Die wordt van maandag tot en met donderdag vanaf 15.10 tot 16.50 uur gegeven in een vaste ruimte, waarin de leerling onder toezicht van een pedagoog zijn huiswerk kan maken en werkt aan de ontwikkeling in plannen en organiseren van schoolwerk. Leerlingen die hiervoor in aanmerking komen, worden door de mentor in overleg met de ouders aangemeld bij de afdelingsleider en de ondersteuningscoördinator. Deelname aan de huiswerkklas valt onder de basisondersteuning en is kosteloos.

CJG

Binnen de school zijn twee medewerkers vanuit het CJG actief. Het gaat om de school-CJG'er die door de ondersteuningscoördinator kan worden geconsulteerd en de CJG-coach waar de leerling via de ondersteuningscoördinator naar kan worden verwezen. CJG wordt ingezet als de gesignaleerde problematiek het onderwijsleerproces negatief beïnvloed.

Jeugdarts

De jeugdverpleegkundige komt op school voor de leerlingen van klas 8 en heeft een face-to-face contact tijdens een les waarin een digitale vragenlijst wordt ingevuld door de leerlingen. De informatie die daarbij verstrekt wordt kan reden zijn voor een persoonlijke uitnodiging voor een gesprek op school. Doel is preventief, risicogericht werken.

De GGD in Breda, Doornboslaan 225-227, kent het jongeren- of adolescentenspreekuur (door een andere jeugdarts): dagelijks van 16.00 tot 17.00 uur (volgens afspraak). Telefoon (076) 528 22 41. Dit spreekuur is geheel gratis.

OAT: Ondersteunings Advies Team

Minstens 3 keer per jaar kunnen leerlingen besproken worden in het OAT. Zitting hebben: de afdelingscoördinatoren, de ondersteuningscoördinator, de school CJG-er, de CJG-coach, de leerplichtambtenaar, de schoolarts, de ambulante begeleider en de wijkagent.

Vertrouwenspersoon en pestcoördinator

Een leerling of een ouder kan een probleem hebben met iets wat de school betreft of ergens een klacht over hebben. In eerste instantie zal dat besproken worden met de leerkracht, mentor of directeur. Maar sommige klachten liggen heel gevoelig, bijvoorbeeld over pesten, mishandeling, ruzie, seksueel geweld, discriminatie, of over racisme. Voor een leerling of ouder is het moeilijk om daarover te praten, maar voor een leerkracht of schoolleider is dat meestal ook het geval. Het is van belang dat er iemand is, die weet hoe je met zulke gevoelige klachten omgaat. Elke school moet daarom een vertrouwenspersoon hebben.

Als de vertrouwenspersoon een leerkracht is, dan is die meestal wel snel te bereiken, maar een nadeel is dat hij of zij betrokken is bij de school. Het is voor zo'n persoon bijvoorbeeld moeilijk om onpartijdig te blijven als de klacht een collega betreft. Daarom is het ook goed als er een vertrouwenspersoon buiten de school achter de hand is.

Interne vertrouwenspersonen op de Campus zijn mw. I. Raijmaekers, mevr. J. van de Ven en mevr. D. van Schendel (zie contactgegevens op pagina 28).

Leerplicht: kansen, rechten en plichten

Iedere leerling heeft minimaal een startkwalificatie nodig

Door toezicht op de uitvoering van de leerplichtwet willen de gemeenten ook voorkomen dat een leerling de school voortijdig verlaat. Iedere leerling heeft minimaal een startkwalificatie nodig, voordat hij de school verlaat. In de praktijk betekent een startkwalificatie dat een leerling een vwo- of havodiploma heeft behaald of dat hij/zij een tweejarige beroepsopleiding heeft gevolgd na het vmbo of de mavo. Daardoor is hij/zij goed voorbereid op de maatschappij. Een startkwalificatie verhoogt bovendien zijn of haar kansen op de arbeidsmarkt en geeft op de lange termijn uitzicht op een financieel zelfstandig bestaan.

De gemeenten zien toe op de naleving van de leerplichtwet

Het onderwijs geeft de jongeren de meeste kansen in de maatschappij. Daarom heeft elke jongere recht op onderwijs. Om er nu voor te zorgen dat alle jongeren dezelfde rechten hebben op onderwijs en daarmee gelijke kansen, is er de leerplichtwet. Daarin staat dat iedereen leerplichtig is tot en met het schooljaar waarin hij of zij 16 jaar wordt. Na het laatste schooljaar van de leerplicht begint de kwalificatieplicht. Met de kwalificatieplicht wordt de leerplicht verlengd tot de dag dat de leerling een startkwalificatie heeft gehaald. Of tot de dag dat de leerling 18 jaar wordt. Een startkwalificatie is een havo-, vwo- of mbo-niveau 2-, 3-, of 4-diploma.

De kwalificatieplicht verplicht alle jongeren een volledig programma van onderwijs te volgen totdat zij een startkwalificatie hebben behaald. De kwalificatieplicht betekent niet altijd vijf dagen per week in de schoolbanken. Het is ook mogelijk om met combinaties van leren en werken aan de kwalificatieplicht te voldoen zoals de beroepsbegeleidende leerweg in het MBO. De leerplicht is geregeld in de leerplichtwet. De gemeenten moeten zorgen voor de uitvoering van de wet. Zij zien erop toe dat de leerplichtwet door iedereen wordt nageleefd. De leerplichtwet geldt voor ouders, leerlingen en scholen.

Het schoolverzuim wordt wekelijks gemeld

In Breda hebben alle scholen met de gemeente afgesproken dat zij wekelijks het verzuim van de leerlingen melden bij de leerplichtambtenaar. Het gaat hierbij om ongeoorloofd verzuim of vermoedelijk ongeoorloofd verzuim. De leerplichtambtenaar onderneemt in alle gevallen actie. Te laat komen valt ook onder ongeoorloofd verzuim.

Ziekmeldingen

Onderdeel van het verzuimbeleid van de gemeente Breda is ook het volgen van ziekmeldingen. Voor onze school betekent dat, dat wij ook daarvan melding maken bij de leerplichtambtenaar. Bij langer durend of vaker voorkomend verzuim kan dit betekenen dat de leerplichtambtenaar uw zoon/dochter oproept of verwijst naar de jeugdarts.

Samen problemen oplossen

Schoolverzuim is soms een gevolg van andere problemen. Deze problemen kunnen van dien aard zijn dat hulp bij instanties buiten de school gezocht moet worden. In een dergelijk geval kan de school daar met u een beroep op doen om samen tot een oplossing te komen. In enkele gevallen is het oplossen van problemen belangrijker dan het schoolverzuim.

Vrijstelling van schoolbezoek

Op de regels van de leerplichtwet zijn bijna geen uitzonderingen mogelijk. Anders worden het leerrecht en de leerplicht aangetast. De leerplichtwet is hier heel duidelijk in. Slechts bij hoge uitzondering en in bijzondere omstandigheden kan vrijstelling verleend worden van het schoolbezoek.

Meer informatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de leerplichtambtenaar van de gemeente Breda, telefoon: (076) 529 46 56 20 of met de leerplichtambtenaar van uw eigen gemeente.

8. Praktische zaken

Boeken

De boeken voor het Michaël college worden door Van Dijk Studieboeken verzorgd. Vanaf schooljaar 2009-2010 is het wettelijk geregeld dat de schoolboeken door de school betaald worden. De leerlingen moeten aan het einde van het schooljaar hun boeken voor het volgende schooljaar bestellen via een digitale boekenlijst op www.vandijk.nl. In de boekenlijst staat vermeld welke boeken de leerling nodig heeft (afhankelijk van niveau- en eventuele groepsindelingen). De boeken worden voor het begin van het schooljaar op het thuisadres geleverd. De (tekst)boeken blijven eigendom van Van Dijk Studieboeken en moeten aan het einde van het schooljaar weer worden ingeleverd. Aan het einde van het schooljaar ontvangt de leerling informatie hoe de boeken ingeleverd moeten worden. Dit gebeurt op school.

Huurboeken inleveren

De gehuurde boeken moeten aan het eind van het schooljaar weer worden ingeleverd. Voor die tijd ontvangen de leerlingen van Van Dijk een inleverformulier, waarop staat vermeld welke boeken moeten worden ingeleverd en wanneer dit moet gebeuren. Bij het inleveren ontvangt de leerling een ontvangstbewijs. Van Dijk controleert of alle boeken zijn ingeleverd en of er niet in geschreven is.

Verzekeringen/aansprakelijkheid

De ouders/verzorgers worden aansprakelijk gesteld voor de schade die een leerling toebrengt aan het schoolgebouw, de inventaris of de eigendommen van andere leerlingen. De school stelt zich niet verantwoordelijk voor wat verloren gaat, beschadigd of vermist wordt. Wij raden ouders/verzorgers daarom aan: schooltassen, gymschoenen, sportbroekjes en shirts te voorzien van een duidelijk merkteken.

Kluisjes

Voor elke leerling is er een kluisje beschikbaar. Voor de kluisjes wordt een bedrag aan huur gevraagd (€ 15,- per jaar), dit bedrag is opgenomen in de ouderbijdrage en wordt geïnd door de VOBW. De kluisjes werken met een persoonlijke leerlingenpas. Aan het einde van elk schooljaar worden de kluisjes door de leerling geleegd. Na controle hierop vanuit de school, worden de alsnog in de kluisjes aanwezige zaken twee weken bewaard. Daarna wordt alles weggegooid of aan een goed doel geschonken.

Feesten, uitvoeringen en andere activiteiten

De school kan alleen verantwoording nemen voor avondactiviteiten zoals feesten en uitvoeringen, als die uitgaan van de school en acht zich slechts verantwoordelijk voor de tijd tussen aanvang en sluiting van de activiteit. Schoolactiviteiten worden steeds tijdig aan ouders/verzorgers meegedeeld met vermelding van de aanvangs- en sluitingstijd. Voor andere, door leerlingen georganiseerde, activiteiten neemt de school geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Ook niet als docenten hierbij zijn uitgenodigd of erbij aanwezig zijn.

Vrijwillige ouderbijdrage

De overheidssubsidie is niet voldoende om het vrijeschoolonderwijs in de Bovenbouw volledig te bekostigen. Doordat vrijwel alle ouders jaarlijks de vrijwillige ouderbijdrage van € 400 per leerling voldoen, kan de school de vele extra's die in het leerplan zijn opgenomen blijven aanbieden. De vrijwillige ouderbijdrage wordt geïnd door de Vereniging Ouders Bovenbouw West-Brabant (VOBW, zie ook hoofdstuk 12). De vastgestelde bijdrage is het bedrag per leerling, dat nodig is om de extra vakken en activiteiten in het vrijeschoolonderwijs, zoals de kunst- en praktijkvakken, werkweken, excursies en stages, te kunnen verzorgen. Daarbij gaat het om de salarissen van de extra leerkrachten en de extra materiële uitgaven (leermiddelen en materialen) en het lidmaatschap vereniging voor vrijescholen. Uit deze bijdragen worden dus ook alle kosten voor de werkweken en vrijwel alle excursies en buitenschoolse activiteiten bekostigd. Uitzondering is de kunstreis in klas 12, waarvoor een eigen bijdrage van ongeveer € 375 wordt gevraagd.

De locatiedirecteur legt jaarlijks aan het bestuur van de VOBW verantwoording af voor de besteding van deze gelden. Jaarlijks wordt ongeveer € 70.000 overgedragen t.b.v. het onderwijs aan het Michaël college. Hiervan wordt een halve docentenbaan (0,5 fte) bekostigd: € 36.000. Daarnaast: materialen en excursies (€ 10.000), werkweken (€ 24.000) en het lidmaatschap van de landelijke vereniging voor vrijescholen. Voor details, zie ook de jaarrekening van de VOBW.

9. Schoolregels 2017-2018

De lesdag

De lesdag duurt van 8.30 tot 16.00 uur. Leerlingen dienen binnen deze tijd beschikbaar te zijn voor het onderwijs. Ook het inhaal uur en het lwoo uur horen tot de lestijd. Roosters kunnen in de loop van het schooljaar veranderen. Er kunnen dus geen vaste buitenschoolse afspraken gemaakt worden voor 16.00 uur. Houdt u daar rekening mee bij het plannen van buitenschoolse activiteiten.

Roosters en spijbelen

Aan het begin van het schooljaar ontvangt elke leerling een rooster. Gedurende het jaar zijn wijzigingen mogelijk. De hierop aangegeven lessen moeten gevolgd worden. Het zich onttrekken aan deze verplichting zonder geldige reden wordt gezien als spijbelen. Voor elk gespijbeld uur dient minimaal één uur te worden ingehaald. Spijbelen wordt gemeld aan de leerplichtambtenaar.

Lesverzuim

De ouders/verzorgers zijn wettelijk verplicht om ieder verzuim te melden. Zij dienen er naar te streven lesverzuim, in verband met bijvoorbeeld doktersbezoek, zoveel mogelijk te beperken. Indien lesverzuim toch noodzakelijk is, moet dit ruim van tevoren schriftelijk worden gemeld melden bij de administratie. Ziekmeldingen moeten op de eerste dag telefonisch worden gemeld tussen 7.30 - 9.00 uur.

Buitengewoon verlof

Extra vakantieverlof kan alleen worden aangevraagd indien één van de ouders door de aard van het beroep niet op vakantie kan in de daarvoor aangewezen schoolvakanties. Het gaat om de enige gezinsvakantie van dat jaar. De aanvraag dient vergezeld van een werkgeversverklaring minimaal zes weken van te voren bij de locatiedirecteur ingediend zijn. De verlofperiode mag maximaal 10 schooldagen beslaan. De eerste twee weken van het nieuwe schooljaar mag er geen verlof gegeven worden. Aanvragen van meer dan 10 schooldagen dienen door de leerplichtambtenaar te worden behandeld.

Volgens de leerplichtwet mogen wij als school in principe geen verlof verlenen buiten de reguliere vakanties om. Voor bijzondere omstandigheden, zoals verhuizing of overlijden van een familielid, mag dit wel. Ouders/verzorgers dienen een verzoek tot verlof langer dan een dag, indien mogelijk uiterlijk twee weken voor ingang van verlof, schriftelijk in te dienen bij de locatiedirecteur. Buitengewoon verlof - van een dag of dagdeel - kan worden aangevraagd bij de Middenbouw- of Bovenbouwcoördinator.

Ziek naar huis

Als een leerling in de loop van de dag ziek wordt en naar huis wil, moet hij/zij zich melden bij Middenbouw- of Bovenbouwcoördinator. De leerling krijgt een briefje mee naar huis. Bij terugkeer op school wordt het briefje, met opgave van reden en ondertekend door een ouder/verzorger, ingeleverd bij de coördinator. Vanaf dat moment wordt de leerling 'beter' gemeld. Tussentijds ziek melden kan alleen in de pauzes.

Te laat komen

Leerlingen die te laat komen op school of later op de dag te laat komen in een les, melden zich met opgave van reden bij de administratie. Zij krijgen dan een briefje mee. In de klas wordt dit briefje aan de docent gegeven. Bij ongeoorloofd te laat komen meldt de leerling zich de volgende ochtend om 8.10 uur bij de administratie. Alle verzuim wordt gemeld aan de coördinatoren. Het te laat komen wordt geregistreerd en vermeld op de tussenrapporten. Veelvuldig te laat komen door de inspectie als ongeoorloofd verzuim gezien. De school is verplicht dit te melden bij de leerplichtambtenaar.

Verwijdering uit de les

Wanneer een leerling uit de les verwijderd wordt, meldt hij zich bij de Middenbouw- of Bovenbouw- coördinator. De leerling krijgt een 'rode brief'. Uiterlijk aan het einde van de les gaat de leerling naar de desbetreffende docent terug. Deze spreekt met de leerling en neemt eventueel passende maatregelen. Om het lesuur in te halen moet de leerling terugkomen/nablijven op dezelfde dag in overleg met de docent die de leerling heeft verwijderd. Bij de 3e keer verwijdering worden de ouders per brief op de hoogte gebracht met een waarschuwing voor de gevolgen van het 4e rode briefje, namelijk een interne schorsing van maximaal één dag. Verwijdering uit de lessen wordt ook vermeld op de tussenrapporten.

Huiswerk niet in orde, spullen niet bij zich, werkstukken en schriften niet af

Als een leerling zijn/haar huiswerk niet in orde heeft, of meermaals boeken en/of schriften niet bij zich heeft, kan de leerling van de docent een 'bruin briefje' krijgen. De leerling laat het briefje ondertekenen door een ouder of verzorger en levert dit, uiterlijk de volgende les, in bij de betreffende docent. De leerling moet het huiswerk alsnog maken voor de volgende les en kan door de leerkracht verwezen worden naar het inhaaluur. Bij het niet tijdig inleveren van werkstukken, boekbesprekingen, stageverslagen en periodeschriften, kan de leerling ook worden verwezen naar het inhaaluur om het werk alsnog af te maken. Deze zaken worden ook vermeld op de tussenrapporten.

Magister

In ons leerlingvolgsysteem Magister worden alle onderwijsresultaten weergegeven. Ook als een leerling afwezig is of huiswerk niet gemaakt heeft, staat dit in Magister vermeld. Al deze informatie wordt op de rapporten vermeld, maar is ook door ouders en leerlingen in te zien door een inlogcode te gebruiken.

Docenten geven tijdens de lessen in de klas huiswerk op. Ook geven ze aan wanneer proefwerken afgenomen worden en over welke stof dat gaat. Deze informatie moet door de leerlingen altijd in de eigen agenda worden opgenomen. Het huiswerk en de proefwerken worden ook in Magister vermeld. Dit is een extra ondersteuning voor leerlingen en ouders. De opgave, die de docent in de les doet, is altijd bindend.

Het inhaaluur

Er is wekelijks een inhaaluur ingeroosterd op de donderdagen. Als een leerling naar dit inhaaluur is verwezen, is het een verplicht uur. Afwezigheid wordt dan ook beschouwd als spijbelen. Als het inhaaluur niet aansluit bij het lesrooster van de leerling en er dus tussenuren zijn; is dit geen ontbindende voorwaarde. De leerling die verwezen is naar het inhaaluur moet dat uur altijd bezoeken.

Geluid- en beeldraders, mobiele telefoons en andere digitale apparatuur

Het is niet toegestaan om in het gebouw, met uitzondering van het zitgedeelte in de aula, bovengenoemde apparatuur in werking te hebben en/of zichtbaar bij zich te dragen. Bij overtreding wordt het betreffende apparaat bij de receptie in bewaring gegeven en aan het einde van de dag teruggegeven.

Protocol sociale media: zes gouden regels

1. Het gebruik van mobiele telefoons en andere digitale media is alleen toegestaan in de pauzes in het zitgedeelte van de aula en op het buitenterrein. Deze media kunnen alleen gebruikt worden in het onderwijsproces, tijdens een les en binnen de klas, als de docent dat expliciet toestaat.
2. Bij alle gebruik van media geldt de Nederlandse wetgeving en vormen de in onze cultuur en op onze school geldende fatsoensnormen als richtlijn.
3. Opname en verspreiding van opgenomen materialen (geluid en beeld) is alleen geoorloofd met toestemming van de betrokkenen, degenen waarvan beeld of geluid wordt opgenomen.
4. In het geval dat de mobiele telefoon of andere digitale media ten onrechte of verkeerd gebruikt worden, is het de docent of een andere medewerker van het Michaël college geoorloofd het toestel in te nemen. Dit toestel wordt, onder vermelding van persoonsgegevens, bij de receptie ter bewaring gegeven en is aldaar aan het einde van de schooldag af te halen (zie schoolregels 2017-2018).
5. De school neemt overigens (buiten het gestelde bij 4) geen verantwoording voor het verdwijnen van mobiele telefoons en digitale media. Leerlingen wordt aangeraden deze zaken gedurende de schooldag op te bergen in de kluisjes.
6. In alle gevallen waarin dit protocol niet voorziet, neemt de mentor of de schoolleiding een besluit.

Drugs, alcohol en wapens

Het is de leerlingen niet toegestaan om drugs, alcohol en wapens in of rond de school te gebruiken, bij zich te dragen of te verkopen. Binnen de school en op het schoolplein mag niet worden gerookt. Leerlingen die in het bezit of onder invloed zijn van drugs of alcohol worden geschorst en kunnen definitief van school worden verwijderd.

Eten, drinken, kauwgom en snoep

Eten, drinken, snoepen en kauwgom kauwen is uitsluitend gedurende de pauzes in het zitgedeelte van de aula en op het schoolplein toegestaan. Buiten deze tijden en plaatsen niet.

Pauzes

Tijdens de pauzes kunnen leerlingen binnen in de aula en buiten op het schoolterrein verblijven. Leerlingen van de klassen 7 t/m 9 mogen het schoolterrein niet verlaten gedurende de lestijd. Leerlingen van de klassen 10 t/m 12 mogen dit wel, op voorwaarde dat zij zich houden aan de algemene fatsoensregels en wettelijke voorschriften. Er is een pauzereglement vastgesteld waarin beschreven wordt wat we van elkaar verwachten tijdens de pauzes. Dit reglement is in de aula aanwezig.

Klachtenprocedure

In verreweg de meeste gevallen hoeft een klacht geen probleem te worden. We gaan ervan uit dat iemand die aanstoot neemt aan het gedrag van een ander, dat in eerste instantie met die ander zelf bespreekt. Als dit geen bevredigend resultaat oplevert, kan contact worden opgenomen met de mentor of met de locatiedirecteur van het Michaël college. Het bestuur van de SKVOB heeft een onafhankelijke klachtencommissie en een klachtenregeling (zie pagina 31).

11. Veiligheid

Veiligheid is in belangrijke mate een sociaal fenomeen. De belangrijkste voorwaarde voor veiligheid is de wijze waarop wij in onze school het samenleven vorm geven. De omgangsvormen, die we nastreven en hanteren vormen samen met de sociale controle, die hierdoor ontstaat, een waarborg voor veiligheid.

Het Michaël college is klein en kleinschalig georganiseerd. Docenten kennen alle leerlingen. In het periodeonderwijs ziet een docent de eerste twee lesuren dezelfde klas drie weken achtereen. Elke dag wordt elke leerling begroet met een handdruk bij binnenkomst van het lokaal. Docenten krijgen op deze wijze een goede indruk van 'wat er speelt' bij - en tussen - de leerlingen in de klas.

Het mentoraat is intensief en een mentor volgt de klas minimaal twee schooljaren achtereen. In mentoruren en ander programmaonderdelen, krijgt de leerling reflectie op sociaal gedrag ruime aandacht. De schoolregels (zie pagina 19) worden regelmatig opnieuw onder de aandacht gebracht.

Er is o.a. voorlichting en gesprek over onderwerpen als: pesten, sociale media, alcohol, drugs, verkeer, voeding en gezondheid. Wekelijks vergadert het personeel, waar ook de sociale processen in de school en de dynamiek in de klassen onderwerp van gesprek vormen.

Voor extra toezicht in pauze en verblijfs- en doorgangs- ruimtes, zijn er, naast de docenten, extra toezichthouders aangesteld. Leerlingen van de klassen 7 t/m 9 mogen gedurende de lesdag niet buiten het schoolterrein. De lesuitval wordt geminimaliseerd door het inzetten van lesopvang. Er is een veilige fietsroute voor leerlingen. Op diverse plaatsen is er een 'Veilig honk'.

Er is een periodiek Zorg Advies overleg met leerplichtambtenaar, politie en GGZ, waarin veiligheidsrisico's worden besproken en oplossingen worden gevonden.

De school beschikt over een actueel calamiteiten en ontruimingsplan, dat tweejaarlijks wordt geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Er zijn vijf Bedrijfs Hulp Verleners (BHV'ers). Dit zijn docenten of onderwijsondersteunend personeel. BHV'ers worden jaarlijks worden bijgeschoold.

12. Lestijden en vakanties

Het Michaël college kent een 50-minutenrooster, behalve tijdens een verkort lesrooster. Dan is een lesuur 35 minuten.

Gewoon lesrooster		Verkort lesrooster	
1	8.30 uur	1	8.30 uur
2	9.20 uur	2	9.05 uur
3	10.10 uur	3	9.40 uur
Pauze	11.00 uur	Pauze	10.15 uur
4	11.20 uur	4	10.30 uur
5	12.10 uur	5	11.05 uur
Pauze	13.00 uur	6	11.40 uur
6	13.30 uur	Pauze	12.15 uur
7	14.20 uur	7	12.45 uur
8	15.10 uur	8	13.20 uur

De lesdag duurt van 8.05 uur tot 16.00 uur. Leerlingen dienen binnen deze tijd beschikbaar te zijn voor het onderwijs.

Toneel- en koor-opvoeringen

Volgens goed gebruik worden er geregeld toneelvoorstellingen opgevoerd door verschillende klassen van onze school. Na het toneel beginnen de lessen weer volgens lesrooster, behalve voor de opvoerende klas zelf. Bij een avondopvoering hebben de leerlingen die het toneelstuk of kooruitvoering opvoeren de volgende dag geen periodeles. Hun lessen beginnen het 3e uur; ook wanneer dit betekent dat er maar één lesuur op het rooster staat.

VAKANTIEROOSTER 2017-2018

Herfstvakantie	16 t/m 20 oktober 2017
Kerstvakantie	25 december 2017 t/m 5 januari 2018
Voorjaarsvakantie	12 februari t/m 16 februari 2018
2 ^e Paasdag	2 april 2018
Meivakantie	23 april t/m 4 mei 2018
Hemelvaart	10 en 11 mei 2018
2 ^e Pinksterdag	21 mei 2018
Zomervakantie	9 juli t/m 17 augustus 2018

13. De ouders

Vereniging Ouders Bovenbouwonderwijs West-Brabant (VOBW)

In het begin van het schooljaar '96/'97 is door ouders van bovenbouwleerlingen een vereniging opgericht, die zich ten doel stelt voortgezet onderwijs in de geest van Rudolf Steiner te bevorderen en in stand te houden. Ouders, die hun kinderen aanmelden als leerlingen van de bovenbouw, melden zich automatisch aan als lid van de vereniging.

De overheidssubsidie is niet voldoende om al het extra onderwijs te bekostigen. Specifieke elementen van het bovenbouwonderwijs moeten op directieniveau bepleit en ondersteund worden. Door het bestuur van de oudervereniging wordt hierover overleg gevoerd met de locatiedirecteur van het Michaël college en de rector van Markenhage. Jaarlijks wordt zo bepaald tot op welke hoogte ouders financieel moeten c.q. kunnen bijdragen. Elk jaar, voor het begin van een nieuw schooljaar, wordt op de algemene ledenvergadering de hoogte van deze (exploitatie) bijdrage door de leden vastgesteld. Voor schooljaar 2017/2018 is de financiële vraag € 400,- per leerling, met een kortingsregeling indien er meerdere kinderen uit één gezin vrijeschoolonderwijs volgen. De ouders worden gevraagd dit bedrag op basis van vrijwilligheid te betalen. De vereniging gaat ervan uit dat elke ouder zijn/haar financiële verantwoordelijkheid neemt. Indien de hoogte van het bedrag een bezwaar is, wordt gevraagd, dat wat mogelijk is te betalen.

De VOBW is bezig met korte lijnen wat betreft de financiën, maar ook met lange termijnplanning. Naast deze praktische zaken is het ook een taak van de vereniging zich te ontwikkelen tot geestelijk mededragers van het gedachtegoed van Rudolf Steiner. Op deze manier biedt de VOBW een stevige bedding voor de wilsimpuls die de realisatie van de bovenbouw mogelijk maakt. Vragen en opmerkingen kunnen gericht worden aan onderstaand adres.

Het bestuur van de VOBW

Voorzitter:	Miriam Bode
Penningmeester:	Annette Hennekens (ouderbijdrage) Claus Meijer (jaarstukken)
Leden:	Bertien van Leijssen Annemiek van Haaren Nicole Hulsbosch Daniëlle Teijn Jeroen Broeders Remko van Dam
Secretariaat:	info@vobw.nl

Klassenouders

Klassenouders zijn betrokken bij de school in het algemeen en bij de klas waar hun kind in zit. Zij willen graag op de hoogte zijn, meedenken en hun handen uit de mouwen steken. Zij ondersteunen hun klassenleerkracht waar nodig, maar werken ook mee in zaken die de hele school betreffen, zoals jaarfeesten, de open dag en de sportdag. De mentor kan iemand vragen om klassenouder te worden, maar het initiatief hiertoe kan ook van de ouder uitgaan. Samen met de andere ouders dragen de klassenouders in het bijzonder bij tot het vormen van de kring, die om de school heen staat en steun geeft aan de leerkrachten in hun werken met de kinderen. Voorzitter van het klassenouderoverleg is Nicole Perik. De klassenouders vergaderen vier maal per jaar, waarvan minimaal twee maal in aanwezigheid van de locatiedirecteur.

Deelraad / Medezeggenschapsraad

De Campus heeft een deelraad (medezeggenschapsraad) bestaande uit een afvaardiging van alle geledingen van de school: docenten, onderwijsondersteunend personeel, leerlingen en ouders/verzorgers. In overleg met het bestuur en de schoolleiding waarborgt de deelraad de medezeggenschap over het gevoerde beleid. Voor de scholen die ressorteren onder het bestuur van de SKVOB e.o. is er een gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR).

14. Lessentabel 2017-2018

Onderstaand de standaardlessentabel van alle klassen; wijzigingen zijn mogelijk, soms noodzakelijk. De vaklessen zijn uitgedrukt in uren per week, de periodelessen zijn uitgedrukt in periodeweken per jaar. Ieder schooljaar heeft een ander aantal lesweken, waardoor de periodelessen jaarlijks kunnen veranderen. Sommige vaklessen (bijv. toneel) worden niet het hele jaar gegeven.

Periodelessen

Thematisch onderwijs. Een periode duurt drie weken van 8 uren per week (elke dag eerste twee uren aaneengesloten) dus in totaal 24 uren (contacttijd). Elke klas heeft 11 tot 13 periodes per jaar.

	Klas 7	Klas 8	Klas 9	Klas 10	Klas 11	Klas 12
Aardrijkskunde/sterrenkunde	6	3	3	2		
Architectuur						3
Biografie						3
Biologie	3	3	3	2		
Economie		3	2			
Eindwerkstuk						2
Engelse literatuur			2			
Geschiedenis	6	3	3	3	3	
Kunstgeschiedenis			3	3	3	3
Kunst uitvoerend					6	
Maatschappijleer			1		4	4
Mentorperiode	1		1			
Natuurwetenschappen					4	5
Natuurkunde	3	3	3	2		
Nederlands	6	7	6	5	2	
Onderzoeksmethoden					2	
Scheikunde	3	3	2	2		
Stage			2	2	2	2
Sociale wetenschappen					2	3
Toneel	3					
Waarnemen		3				
Wegen/meten		3				
Werkweek	1	1	1	1	1	1
Wiskunde	6	6	6	6	3	
Sectorwerkstuk				1		
Masterclass				1*		
Totaal periodeweken	38	38	38	29	32	26

* Masterclass uitsluitend voor havo en vwo-leerlingen in mei/juni 2016.

Vaklessen

De vaklessen worden aangeboden in lesuren van 50 minuten. Gymnastiek en kunst altijd in blokken van twee aaneengesloten lesuren.

	Klas 7	Klas 8	Klas 9	Klas 10	Klas 11	Klas 12
Periodelessen >>	8	8	8	8	8	8
Vaklessen						
Administratie						
Beweging		1				
Kunst Blok	4	4	4	4	2	4
Duits	2	2	2*	2*		
Economie			2	2		
Engels	2	2	2	2		
Frans	2	2	2*	2*		
Biologie			2*	2*		
geschiedenis			2*	2*		
Gymnastiek	2	2	2	2		
Koor	1	1	1	1	1	1
Levensbeschouwing	0	0				
LWOO	1**	1**				
Maatschappijleer 1				2		
Maatschappijleer 2			2*	2*		
Mentoruur	2***	1	1	1	1	1
Muziek	1	1	1	1		
Nederlands	3	2	2	2		
Nask-1			2*	2*		
Plusklas	1**	1**				
Wiskunde vmbo/vwo/havo	3	3	3	2/3		
Minimale vak-lesuren per week	22	21	24	25	4	6
Extra voor vwo/havo ***						
Economie				1	Aangevuld met vaklessen Markenhage (+/- 19 lesuren)	
Scheikunde				1		
Totale lesuren per week	30	29	32	33-34	31	33

* = keuzevak (in klas 9 en 10 3 van de 6 vakken)

** = extra ondersteuning (LWOO) of uitdaging (Plusklas)

*** = inclusief een periode Rots en Water

Onderwijstijd

De school plant en realiseert jaarlijks de wettelijke onderwijstijd. In elke klas wordt meer lestijd gepland dan voorgeschreven. Van de geplande onderwijstijd wordt meer dan 95% gerealiseerd.

In de examenklassen (klas 10) en de tweede fase havo/vwo (klassen 11 en 12) worden aanzienlijk meer lessen gegeven en gerealiseerd dan wettelijk verplicht. In klas 10 komt dit doordat het hele vrijeschoolprogramma, naast de examenvoorbereiding, wordt gepland en grotendeels gerealiseerd. Ook in de klassen 11 en 12, het examentraject Campus-Michaël voor havo en vwo, wordt een groot deel van het vrijeschoolcurriculum, naast de examenvoorbereiding aangeboden en gerealiseerd.

Het Michaël college probeert lesuitval te voorkomen door vervangende docenten. De school rapporteert minimaal twee maal per jaar aan ouders/verzorgers over lesuitval en -opvang.

In schooljaar 2016-2017 is in alle klassen de wettelijke onderwijstijd (1000 uur) ruimschoots behaald.

De gemiddelde lesuitval bedroeg 5,21%, iets hoger dan de 5% die we als maximum hebben gesteld. Door langdurige ziekte is de uitval hoger uitgevallen dan gemiddeld (klas 7B met 6,59%, de 9^e klassen met 5,30%, 5,88% en 5,90% en de 10^e klassen met 5,69%, 6,25% en 6,38%). In de 8^e klassen was dit gemiddeld 4,4%, in klas 11 1,31% en in klas 12 2,52%. In onze 10^e klassen – examenklassen vmbo/mavo) realiseerden we aanzienlijk meer uren dan verplicht, namelijk 820 uur in plaats van de wettelijk verplichte 700 uur.

15. Contact

Michaël college algemeen

Receptie en administratie: Patricia van Lomwel

Emerweg 31 / 4814 NA Breda

Postbus 3219 / 4800 DE Breda

Tel.: 076-5431888

Email: info@michaelcollege.nl

Website: www.michaelcollege.nl

De mentor is het eerste aanspreekpunt voor ouders, als het gaat om zaken op het niveau van de klas of een individuele leerling.

De coördinatoren zijn aanspreekbaar voor de algemene gang van zaken in de school en de lessen. Er zijn twee coördinatoren: een voor de Middenbouw (klassen 7 en 8) en een voor de Bovenbouw (klassen 9 t/m 12).

Voor vragen over o.a. examens en studiekeuze, is de decaan aanspreekpunt.

De ondersteuningscoördinator (voorheen 'zorgcoördinator' genoemd) is eerste contactpersoon in alle ondersteuningszaken (voorheen 'zorgzaken').

De vestigingsdirecteur is het aanspreekpunt voor zaken op schoolniveau.

Functionarissen Michaël college

Dhr. M.P.C. Wijngaards MBA, vestigingsdirecteur Michaël college

Emerweg 31 / 4814 NA Breda

Postbus 3219 / 4800 DE Breda

Tel.: 076-5431888

Email: m.wijngaards@michaelcollege.nl

Mevr. F. Wareman, Afdelingsleider en Bovenbouwcoördinator (klassen 9 t/m 12)

Email: f.wareman@michaelcollege.nl

Mevr. L. Wevers, lid schoolleiding en Middenbouwcoördinator (klassen 7 en 8)

Email: l.wevers@michaelcollege.nl

Dhr. E. van Helden, lid schoolleiding, decaan en examensecretaris
Email: e.v.helden@michaelcollege.nl

Mevr. J. Rens, ondersteuningscoördinator onderbouw
Email: j.rens@decampus.nl

Mevr. I. Boogerd, ondersteuningscoördinator bovenbouw
Email: i.boogerd@decampus.nl

Mevr. I. Raijmaekers, vertrouwenspersoon
Email: i.raijmaekers@michaelcollege.nl

Mevr. J. van de Ven, vertrouwenspersoon
Email: j.v.d.ven@markenhage.nl

Mevr. D. van Schendel, vertrouwenspersoon
Email: d.vanschendel@orionlyceum.nl

Onderwijsondersteunend personeel

Mevr. P.M. van Lomwel	managementassistente
Dhr. N. de Man	conciërge
Mevr. W. de Jong	remedial teacher

College van docenten

Mevr. D. Akkermans	Engels
Mevr. M. de Bruijn	Frans, Engels, coördinator jaarfeesten, coördinator Ardennen werkweek klas 9
Mevr. M. Balemans	wiskunde, mentor klas 9M1
Mevr. A. Bakker	Nederlands, lwoo taal, roostermaker (perioderoosters), mentor klas 9HV
Mevr. A. Broekhuizen	tekenen, techniek en mentor klas 7A
Mevr. M. Camps	natuur- en scheikunde, ELO, boekenfondscoördinator
Mevr. K. van Dijk	Engels, mentor klas 10HV1
Mevr. N. van Dillen	Duits, aardrijkskunde, ICT-coördinator, mentor 8A
Dhr. W. Glaser	wiskunde, ICT
Dhr. E. van Helden	economie, examensecretaris mavo , decaan, roostermaker (vaklesroosters en dagroosters)
Mevr. A. Hoek	wiskunde, coördinator eindwerkstuk klas 12
Dhr. R. Hoek	atelier, periode natuurkunde, specialist werkweken klas 11 en 12
Dhr. A. Huisman	aardrijkskunde, geschiedenis, mentor klas 8B
Dhr. O. Ketelaers	Toneel, mentor klas 7B
Mevr. I. van der Laan	toneel , levensbeschouwing, mentor klas 7C
Mevr. I. van Loon	economie, leerlingenraad
Mevr. A. van Nijntanten	gymnastiek
Dhr. R. Pijfers	wiskunde, lwoo rekenen, mentor klas 10M2
Mevr. I. Raijmaekers	geschiedenis, maatschappijleer, vertrouwenspersoon, aannemecommissie
Mevr. L. Rijnenberg	gymnastiek, dans, mentor klas 8C
Dhr. G. Roosenboom	geschiedenis, mentor klas 12
Dhr. R. Rovers	Koor klas 7 en 8, muziek, natuurkunde, wiskunde
Mevr. R. Schipper	Duits, mentor klas 11
Mevr. H. Stevens	textiel, verzorging, techniek
Dhr. L. Thissen	techniek, biologie, coördinator werkweek 10 ^e klassen, mentor 10M1
Dhr. R. van Unen	geschiedenis
Mevr. L. Uythoven	verzorging

Dhr. M. Veltman	natuurkunde
Dhr. F. Verhorst	muziek, koor klas 9 t/m 12, mentor klas 9M2
Mevr. G. de Vries	Frans
Dhr. T. van der Wal	Nederlands
Mevr. I. van de Wetering	beeldhouwen, kunstgeschiedenis, koper slaan, textiele werkvormen, mentor klas 10HV2
Mevr. L. Wevers	Nederlands, Middenbouwcoördinator (klassen 7 en 8), PR, aannamecommissie
Mevr. R. Zuiderwijk	Nederlands
Mevr. N. Zuurveld	tekenen, textiel, kunstgeschiedenis

Vrijwilligers

Mevr. A. van den Broek	administratie/receptie (woensdagochtend)
Mevr. J. de Hoogh	administratie/receptie (vrijdagochtend)
Mevr. P. Braat	toezichthouder

16. Grondsteenspreuk

Onderstaande spreuk is door het docentencollege van het Michaël college gemaakt en uitgesproken bij het in gebruik nemen van het schoolgebouw aan de Emerweg 31 in Breda. De spreuk geeft de inspiratie voor het docentencollege weer en is opgeschreven en in de fundering verankerd.

Michael

Vandaag leggen wij deze grondsteen.

Hier aan de Emerweg,
zetten wij onze reis als Michaël college voort,
dankbaar verbonden met de Campus.

In deze tijd die moed vraagt,
die ons uitdaagt met onzekerheden te leven
en uit ongekende mogelijkheden in vrijheid te kiezen.

Op deze plek willen wij in de ontmoeting met de ander
en in gezamenlijkheid werken:
aan helder inzicht in wat in deze wereld nodig is,
aan het voelend weten over jezelf, de ander en de wereld,
aan het kunnen komen tot liefdevol handelen dat de ander
en de wereld verder brengt.

Samen de innerlijke geestkracht versterkend
en strijdend door de verharding heen,
zodat we kwetsbaar, aanraakbaar en gevoelig kunnen zijn,
opdat liefde grond en omhulling kan worden, ruimte adem wordt
en woord tot leven komt.

Wij willen vertrouwen dat de goede krachten van deze tijd
hier willen helpen om onze taak te vervullen
en dat Michael werkzaam moge zijn

in moed

in wijsheid

in liefde

bij ons werk met de aan ons toevertrouwde jonge mensen.

Michaël college

Breda, 8 maart 2017

Klachtenregeling

Geldende regeling: Algemene Klachtenregeling SKVOB e.o. Vastgesteld in de vergadering van de Bestuursraad van SKVOB e.o. op 3 juli 2009.

Bijlage 1: Klachtenregeling SKVOB en stroomschema

Klachtenregeling SKVOB

Het melden van een zorg of het indienen van een klacht

In een organisatie waar veel mensen werken worden fouten gemaakt. De scholen van de SKVOB e.o. streven ernaar die fouten te herstellen op de plek waar zij zijn gemaakt. Meestal lukt dat, maar soms niet. Het kan zijn dat medewerkers, ouders of leerlingen een klacht willen indienen of een zorg willen uitspreken. Het is belangrijk dat zij weten waar zij dan terecht kunnen. Daarom verplicht de overheid scholen om een aantal regelingen toe te passen of zelf te ontwerpen. Bij verschillende situaties horen verschillende regelingen. [Stroomschema](#)

Voor de SKVOB e.o.-scholen gelden de volgende regelingen:

a. Algemene klachtenregeling

Deze regeling is bedoeld voor klacht van algemene aard. Anders gezegd: voor klachten die niet vallen onder een van de overige regelingen. [Algemene klachtenregeling](#)

b. Beroepsmogelijkheid tegen maatregelen van de directeur n.a.v. onregelmatigheden tijdens SE of CE

Bij onregelmatigheden tijdens het school- of centraal examen kan de rector een maatregel nemen tegen de examenkandidaat (zie examenreglement van de betrokken school). Tegen deze maatregel kan de kandidaat in beroep gaan.

c. Klacht over seksuele intimidatie bij externe vertrouwenspersoon, vertrouwensinspecteur of externe klachtencommissie

Gelet op ernst van de zaak bestaat er een speciale regeling m.b.t. klachten over seksuele intimidatie en agressie. Bijzonder is dat de afhandeling van de klacht buiten de schoolorganisatie plaatsvindt.

d. Klacht n.a.v. de Code Goed Bestuur

De scholen van de SKVOB e.o. hebben de Code Goed Bestuur onderschreven. Dat betekent dat zij garanderen dat zij verantwoord omgaan met de beleidsruimte die zij krijgen en zich maximaal inspannen om hun zorgplichten te vervullen. [Reglement klachtencommissie code goed bestuur](#). [Code goed onderwijsbestuur VO-raad](#).

e. Regeling vermoeden van een misstand

Deze regeling vervangt de oude zgn. *Klokkenluidersregeling*. [Regeling melding misstand VO](#)

Als u twijfelt waar u uw klacht kunt indienen kunt u contact opnemen met mevr. Harrison (Servicebureau SKVOB), tel. 076-5141405; email: riane.harrison@skvob.nl